

AUTORZY TOMU:

Prof. Mikołaj Sokółowski – badacz romantyzmu, polsko-włoskich i polsko-angielskich związków literackich, dyrektor Instytutu Badań Literackich PAN.

Dr Małgorzata Burzka-Janik – badaczka literatury romantycznej i współczesnej, edytorka *Poematów* T. A. Olizarowskiego w NSW „Czarny Romantyzm”.

Prof. sen. Halina Krukowska – pomysłodawczyni NSW „Czarny Romantyzm” i jej pierwsza Redaktor Naczelna, badaczka literatury romantyzmu.

Prof. Jarosław Ławski – badacz wyobraźni w kulturze XVIII-XXI wieku, kierownik Katedry Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”.

W NAUKOWEJ SERII WYDAWNICZEJ „CZARNY ROMANTYZM” UKAŻĄ SIĘ:

Zenon Fisz, *Noc Tarasowa (Pisma)*, Białystok 2016.

Edward Young, *Nocy*, Białystok 2016.

Józef Sękowski, *Fantastyczne podróże barona Brambeusa*, Białystok 2016.

Zarówno dla ówczesnych czytelników i krytyków literackich, jak i dla późniejszych historyków literatury *Edmund* okazywał się utworem budzącym skrajne oceny i kontrowersje, wymykał się jednoznacznym klasyfikacjom genologicznym i interpretacyjnym. Przesycony problematyką egzystencjalną, pytaniami o sens ludzkiego życia, relacje z ludźmi i Bogiem, miejsce człowieka na ziemi wpisuje się w te nurty tworzącego się w Polsce romantyzmu, które owe pytania stawiają w centrum zainteresowania, wyznaczane takimi dziełami, jak IV część *Dziadów* Adama Mickiewicza z jednej, a *Maria* Antoniego Malczewskiego z drugiej strony. Bliżej mu być może do Malczewskiego niż Mickiewicza, chociaż za naśladowcę wieszczą uważali go współcześni. Do *Marii* zbliża go skrajny pesymizm cechujący tytułowego bohatera, poczucie uwięzienia w ziemskiej egzystencji, z której wyzwoleniem może być tylko śmierć. Edmund, podobnie jak *Maria*, bohaterka Malczewskiego jest bytem wychylonym ku śmierci, tęskniącym do innego, pozaziemskiego świata. To, co ziemskie, wyznaczające kondycję człowieka pojmuje bohater jako tragiczne i pozbawione jakiegokolwiek sensu, a ten nadawany życiu przez rodzinę, kochającą go kobietę, przyjaciół, starego sługę jest dla niego niemożliwy do zaakceptowania. Taki sposób przeżywania własnej egzystencji czyni z Edmunda Obcego, wyizolowuje go z wszelkiej wspólnoty, skazuje na samotność, niezrozumienie i, w konsekwencji, doprowadza do jego samobójczej śmierci. Jest zatem *Edmund* zapisem wczesnoromantycznego odkrywania tragizmu ludzkiego bytu, ale i próbą przewyciężenia go, którą tutaj okazuje się religia, wiara w lepszy, boski porządek wieczności.

Z *Recenzji* prof. dr hab. Danuty Dąbrowskiej (US, Szczecin)

Stefan Witwicki kojarzony jest najczęściej z uznanymi chyba nazbyt pochopnie za wtórne wobec tomu Mickiewicza *Balladami i romansami*, zaangażowanymi ideowo esejami *Wieczory pielgrzyma*, a także z inspirującą rolą, jaką miał spełnić przy pisaniu *Pana Tadeusza*. Ale Witwicki jest też autorem rzadko przywoływanego i znanego tylko wąskiemu gronu badaczy wczesnoromantycznego poematu dramatycznego *Edmund*. Wydawcy niniejszego tomu nie bez racji widzą w utworze czarnoromantyczne dzieło, w którym, wedle autokomentarza poety, „chciał autor wystawić charakter, cierpienia, i obłąkanie *zapaleńca* (entuzjasty)”. Zestawiany niejednokrotnie z *Cierpieniami młodego Wertera*, *Godziną myśli*, wileńsko-kowieńskimi *Dziadami*, utwór Witwickiego jest jednak dziełem osobnym i na wskroś oryginalnym

Edmund intryguje jako dzieło w pełni otwarte: i jako utwór niedookreślony estetycznie, o którego przynależności gatunkową spierali się już Witwickiemu współcześni traktujący je jako ważny głos w batalii o nową poezję, i jako dzieło semantycznie niejasne, wszak niejednoznaczna jest nie tylko motywacja postępowania Edmunda, ale i wydźwięk moralny utworu.

Właściwie może zastanawiać, dlaczego tak długo *Edmund* Stefana Witwickiego – wydany pierwszy i ostatni raz w roku 1829 – czekał na reedycję. Czytany współcześnie, bez uprzedzeń, z dystansem wobec stereotypowych ujęć dorobku autora *Wieczorów pielgrzyma* stanowi przecież wyjątkowo oryginalny i, mimo wielu zastrzeżeń krytyków, poetycko udany zapis wczesnoromantycznej egzystencji, który czeka na głęboką i poważną relikturę.

Z *Recenzji* dr hab. Ewy Hoffmann-Piotrowskiej, prof. UW (Warszawa)

ISBN 978-83-64081-21-7

EDMUND

Stefan Witwicki

Stefan Witwicki

EDMUND

NAUKOWA SERIA WYDAWNICZA
„CZARNY ROMANTYZM”

Żywimy nadzieję, że czytelnik dzisiejszy, żyjący w XXI-wiecznej cywilizacji, wyjąławiającej świat z dziwności, tajemnicy, a więc i z poezji – chętnie sięgnie po pozycję z Naukowej Serii Wydawniczej „Czarny Romantyzm”. Lektura proponowanych książek dostarczy okazji do snucia refleksji egzystencjalnej i filozoficznej, ukierunkowanej na zgłębienie istoty świata i człowieka oraz być może umożliwi przeżycie całej skali uczuć romantycznych, a przede wszystkim melancholii i grozy. Czarny romantyzm to literatura wyrosła z odczucia demonicznej obcości świata i jego zła. To literatura będąca efektem wyobraźni uwolnionej z racjonalistycznych schematów poznawczych. Wyobraźni więc rozjątrzonej, z pasją atakującej niewytłumaczalną zapamiętałość losu w bezwzględnym miażdżeniu człowieka i uporczywie mierzącej się z niedocieczoną tajemnicą życia. Utwory wyrosłe z ducha romantyzmu, usiłujące dotknąć irracjonalnej strony bytu i duszy ludzkiej, nie straciły do dziś swej głębi i siły poznawczej, a co za tym idzie i walorów estetycznych. Redakcja Serii „Czarny Romantyzm” wyraża nadzieję, że zainteresuje ona ambitniejszego Czytelnika, który ma świadomość, że jego człowieczeństwo ujawnia się przede wszystkim w żywym odczuciu nieustannej potrzeby usensownienia egzystencji, w napięciu myśli usiłującej zgłębić mroczną tajemnicę bytu.

Redaktorzy serii Czarny Romantyzm

